

Ανεργία

Ορισμός

Είναι η κατάσταση του ατόμου, που παραμένει χωρίς εργασία περισσότερο από ένα καθορισμένο χρονικό διάστημα, αν και έχει τις απαραίτητες ικανότητες, τη διάθεση και την προθυμία να εργασθεί.

Μορφές

Διακρίνουμε πρώτα δύο βασικά είδη:

α. Κλασική ανεργία

β. Λανθάνουσα ανεργία

- **Υποαπασχόληση:** αναγκαστικά το άτομο εργάζεται λιγότερες ώρες από το βασικό ωράριο.

- **Ετεροαπασχόληση:** το άτομο υποχρεώνεται να εργαστεί σε έναν κλάδο ολότελα διαφορετικό από αυτόν που έχει σπουδάσει ή τον οποίο επιθυμεί.

Στη συνέχεια μπορούμε να διακρίνουμε κι άλλες μορφές ανεργίας, όπως υποστηρίζουν οι οικονομολόγοι:

α. Φυσιολογική ή σταθερή, όταν το ποσοστό των ανέργων είναι περιορισμένο (2-3%).

β. Εποχιακή, όταν επηρεάζεται από τις εποχές του χρόνου (κλιματολογικές συνθήκες), τις κοινωνικές συνθήκες και τις τοπικές συνήθειες των ανθρώπων.

γ. Ανεργία τριβής ή προσαρμογής, όταν υπάρχει περίοδος απραξίας λόγω αλλαγής απασχόλησης ή εξαιτίας καθαρά προσωπικών λόγων.

δ. Τεχνολογική, όταν οι τεχνολογικές εξελίξεις καθιστούν άχρηστες τις παλιές ειδικεύσεις.

ε. Διαρθρωτική, όταν αλλάζει ο τρόπος θεώρησης της οικονομίας από το εκάστοτε πολιτικό καθεστώς ή την εξουσία. Αναδιαρθρώνεται η παραγωγή χωρίς να έχουμε κατάλληλο εργατικό δυναμικό.

στ. Δημογραφική, όταν επηρεάζεται από τη μη φυσιολογική αυξομείωση του πληθυσμού.

Αίτια ανεργίας στη χώρα μας

1. Η ανάπτυξη της τεχνικής είχε ως συνέπεια τη μηχανοποίηση της εργασίας και την αυτοματοποίηση της παραγωγής. Η μηχανή υποκατέστησε τον άνθρωπο, με αποτέλεσμα να παραγκωνισθούν πολλά εργατικά χέρια και επαγγέλματα.
2. Ο καταμερισμός της εργασίας και η αυστηρή εξειδίκευση οδήγησαν στην ανεργία όσους δεν ήταν επαρκώς καταρτισμένοι στα νέα εργασιακά δεδομένα.
3. Το σχολείο και η οικογένεια συντελούν στο πρόβλημα της ανεργίας. Καταρχήν η εκπαίδευση συρρικνώνει τα περιθώρια εντοπισμού των κλίσεων - τάσεων του νέου, αφού ο ΣΕΠ δυσλειτουργεί. Η σύγχρονη οικογένεια, από την άλλη, γαλουχεί τη νεολαία με την αντίληψη του πτυχίου, κάτι που συμβάλλει στο διαχωρισμό των επαγγελματιών σε κατώτερα και ανώτερα.
4. Η ωραιοποίηση ορισμένων επαγγελματιών και η στροφή των νέων σε επαγγέλματα υψηλής μόρφωσης, έχουν ως αποτέλεσμα τον κορεσμό αυτών των τομέων και την αύξηση του αριθμού των ανέργων πτυχιούχων. Στη χώρα μας κυριαρχεί ο επαγγελματικός ρατσισμός.

Σχεδιάγραμμα Έκθεσης Ανεργία

Θεωρούμε ότι η κατοχή επιστημονικού τίτλου μάς καταξιώνει κοινωνικά και μας προσδίδει κύρος. Έτσι, αδιαφορούμε για τη χρηστική αξία των επαγγελματιών - των τεχνικών κυρίως - και συνωθούμαστε στα πανεπιστήμια, με αποτέλεσμα να ζούμε το φαινόμενο των πτυχιούχων ανέργων.

5. Η οικονομική κρίση, τοπική ή διεθνής έχει ως συνέπεια την «επενδυτική άπνοια» και το κλείσιμο των επιχειρήσεων.
6. Η υπανάπτυξη, η έλλειψη ανταγωνιστικότητας, σε ό,τι αφορά την ελληνική πραγματικότητα, η απουσία προγραμμάτων για δημιουργία καινούργιων θέσεων εργασίας και οι αυτοσχεδιασμοί στην οικονομία, χωρίς ενιαία και σαφή οικονομική πολιτική. Στην Ελλάδα λείπει ένας συστηματικός προγραμματισμός της οικονομίας που θα συμπεριλάμβανε κι έναν επαγγελματικό προγραμματισμό. Δημιουργούνται διαρθρωτικά προβλήματα, τα οποία δεν μπορεί να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά η πολιτική ηγεσία (π.χ. κατάλληλη υλική υποδομή για να απορροφηθούν επιστήμονες, πτυχιούχοι ΑΕΙ που υπερκαλύπτουν τις ανάγκες της κοινωνίας, ή εξυγίανση του δημόσιου τομέα, αποκρατικοποίηση, αξιοποίηση κοινοτικών πόρων). Η πολιτική ηγεσία, συνεπώς, είτε για λόγους κομματικούς, ιδεολογικούς, είτε λόγω ατολμίας ή γραφειοκρατίας, αδυνατεί να οργανώσει την οικονομία, άρα και να επιλύσει το συγκεκριμένο πρόβλημα.
7. Ο πληθωρισμός μειώνει την αγοραστική δύναμη του νομίσματος, με αποτέλεσμα την αδυναμία αγοράς προϊόντων. Η παραγωγή μειώνεται αναγκαστικά, και ο εργοδότης προβαίνει σε απολύσεις.
8. Ο οικονομικός ανταγωνισμός και η επικράτηση των μονοπωλίων και των ολιγοπωλίων συντελούν στον οικονομικό μαρασμό των μικρών επιχειρήσεων.
9. Η μεγιστοποίηση του κέρδους, στο πνεύμα της χρησιμοθηρικής εποχής μας, επιτυγχάνεται από μερικούς με τον περιορισμό των εργατικών χεριών.
10. Η πληθυσμιακή αύξηση οδηγεί στην ανεργία, όταν, κυρίως, δεν υπάρχει αύξηση των δυνατοτήτων απασχόλησης στη χώρα.
11. Η εγκατάλειψη της υπαίθρου και συνακόλουθα ο υπερπληθυσμός των αστικών κέντρων, χωρίς προγραμματισμό και δημιουργία προϋποθέσεων εργασιακής απασχόλησης.
12. Οι δομές του κοινωνικού συστήματος ενισχύουν την πολυθεσία, τη διεύρυνση του ορίου συνταξιοδότησης των εργαζομένων και το θεσμό της υπερωριακής απασχόλησης, με αποτέλεσμα η ανεργία να πλήττει τους νέους.
13. Άνεργοι μένουν, συχνά, όσοι απασχολούνται σε εποχιακές εργασίες, όπως αγροτικές, οικοδομικές, τουριστικές.
14. Η αναξιοκρατία σχετικά με το ζήτημα των προσλήψεων είναι ένας ακόμη λόγος για την έξαρση της ανεργίας καθώς οδηγεί στην απονέκρωση των δημιουργικών και παραγωγικών υπηρεσιών του δημόσιου τομέα.
15. Η μετακίνηση στη χώρα μας ξένου εργατικού δυναμικού από υπανάπτυκτες χώρες ή χώρες του πρώην υπαρκτού σοσιαλισμού.

Συνέπειες της ανεργίας

A. Στο Άτομο

- Στέρηση οικονομικών πόρων για την ικανοποίηση των αναγκών, χαμηλό βιοτικό επίπεδο, μίζερα και οικονομική εξαθλίωση.
- Ανασφάλεια, άγχος για το μέλλον, ψυχική εξουθένωση από την αγωνιώδη προσπάθεια για επιβίωση, που οδηγούν το άτομο σε αδιέξοδο και σε αντικοινωνικές εκδηλώσεις. Ο άνθρωπος που αδυνατεί να καλύψει τις βασικές βιοποριστικές του ανάγκες εκδηλώνει συχνά τον κατώτερο εαυτό του και δε διστάζει και να πατήσει επί πτωμάτων προκειμένου να επιβιώσει. Καταργούνται οι φραγμοί, ενώ αισθάνεται μετέωρος για αυτό και οδηγείται σε ακρότητες.
- Μείωση του ύψους της προσφερόμενης αμοιβής, που οδηγεί τον άνεργο σε εργασία χωρίς ασφάλιση, στη μερική απασχόληση ή σε θέση εργασίας ακατάλληλη για τις γνώσεις και τις ικανότητές του.
- Γεννά στον άνεργο αισθήματα μειονεξίας, εσωστρέφειας και αναξιοπρέπειας, καθώς και απογοήτευση από τη διάγνωση των ονείρων και των προσδοκιών του. Άνεργια σημαίνει έλλειψη ισότιμων ευκαιριών στα μέλη μιας κοινωνίας και απουσία δικαιοσύνης και κοινωνικής ευαισθησίας από το κράτος, για αυτό και οι άνεργοι συχνά έχουν το αίσθημα κατωτερότητας, αντιμετωπίζουν συμπλεγματικά τους συμπολίτες τους και οδηγούνται από αντίδραση στη σύγκρουση με το κατεστημένο, η οποία μπορεί να εκφράζεται και με αντικοινωνικές εκδηλώσεις. Τέτοιοι πολίτες αισθάνονται πικρία και παράπονο, χάνουν την κοινωνική τους συνείδηση, καθώς θεωρούν την κοινωνία υπεύθυνη για τη δυσάρεστη κατάστασή τους και εύκολα οδηγούνται σε παραβίαση των νόμων.
- Δεν ικανοποιείται η έμφυτη τάση του ατόμου για δημιουργία, ενώ παρεμποδίζεται η ανάπτυξη των πνευματικών του ικανοτήτων και η, εν γένει, ολοκλήρωση της προσωπικότητάς του.
- Ο άνεργος δεν έχει χρόνο, διάθεση και ενδιαφέρον για πνευματική καλλιέργεια, οπότε χωρίς την κατάλληλη παιδεία και δίχως πνευματικές αντιστάσεις γίνεται ευκολότερα θύμα των επιτηδίων, οι οποίοι τον φανατίζουν και τον μαζοποιούν, για να εξυπηρετήσουν τις δικές τους σκοπιμότητες.

B. Στην Κοινωνία

- Διαιωνίζονται οι κοινωνικές ανισότητες, επικρατεί κοινωνική αποξένωση και απομόνωση των ατόμων.
- Ενισχύονται τα φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας, βία, εγκληματικότητα, ρατσισμός, τρομοκρατία, αναρχία.
- Η στέρηση του δικαιώματος της εργασίας είναι δείγμα δυσλειτουργίας της δημοκρατίας και υποθάλλει την αδιαφορία για τα πολιτικά και κοινωνικά δρώμενα.
- Ευνοεί την ανάπτυξη του αυταρχισμού, στα πλαίσια της ιεραρχικής δομής που χαρακτηρίζει το πολιτικό μας σύστημα.
- Οικονομική επιβάρυνση της πολιτείας από την ανάγκη ενίσχυσης των εργαζομένων.
- Ενισχύεται το φαινόμενο της μετανάστευσης, που αποδυναμώνει τη χώρα από τους νέους, το πιο δημιουργικό ανθρώπινο δυναμικό.
- Συμβάλλει στην ανάπτυξη παρασιτικών επαγγελματιών.

- Προκαλεί επαγγελματική απραξία.
- Από πολιτική άποψη, οι άνεργοι ανέκαθεν αποτελούσαν εύκολη λεία στα χέρια επιτήδειων ηγετών που τους τροφοδοτούσαν με φρούδες ελπίδες ικανοποίησης των αιτημάτων τους για εργασία, ώστε να τους έχουν υποχείριά τους. Οι άνεργοι δηλαδή εύκολα απεμπολούν την πολιτική τους συνείδηση και την ψήφο τους και μετατρέπονται σε θύματα λαϊκισμού και δημαγωγίας από τους πολιτικούς, είτε σε ολοκληρωτικά καθεστώτα είτε σε δημοκρατίες. Κι όταν ο πολίτης γίνεται φερέφωνο και έρμαιο των ισχυρών ηγετών μπορεί εύκολα να γίνει αντικοινωνικός. Τέλος, η δημοκρατία, στην οποία υπάρχουν αρκετοί πολίτες άνεργοι, είναι μια μη υγιής δημοκρατία, στην οποία χάνεται ουσιαστικά η ισοτιμία και η ισονομία των πολιτών και προάγονται οι πελατειακές σχέσεις πολιτών και κράτους άρα είναι μια δημοκρατία με σαθρά θεμέλια η οποία προκαλεί αντιδράσεις από την πλευρά των πολιτών που βρίσκονται σε δυσχερή θέση.

Γιατί η ανεργία προκαλεί την αντικοινωνική συμπεριφορά των νέων;

- Γεννά το αίσθημα του κοινωνικού αποκλεισμού και του εγκλωβισμού σε έναν τρόπο ζωής που τον καθορίζουν άλλοι.
- Ο νέος νιώθει εντονότερα, λόγω του ιδεαλισμού και της ευαισθησίας του, την κοινωνική αδικία και την άνιση κατανομή του πλούτου.
- Στερεί στο νέο τη δυνατότητα να απολαύσει τα τόσα προκλητικά υλικά αγαθά της σύγχρονης καταναλωτικής κοινωνίας. Η παρατεταμένη, μάλιστα, ανεργία οδηγεί στη φτώχεια και την εξαθλίωση, που αυξάνουν την ανασφάλεια και το άγχος
- Ο νέος προσβάλλεται ως προσωπικότητα από την αναξιοκρατία και την οικογενειοκρατία που επικρατεί στην πολιτική ζωή της χώρας μας και για αυτό αγανακτεί.
- Η έλλειψη ανθρωπιστικής αγωγής και παιδείας, σε συνδυασμό με την έντονη αίσθηση της στέρησης, τον καθιστούν περισσότερο επιρρεπή στην κλοπή και το έγκλημα.
- Γεννά αισθήματα μειονεξίας, εσωστρέφειας και αναξιοπρέπειας, καθώς και απογοήτευση από τη διάψευση των ονείρων και των προσδοκιών του. Κατάληξη της κακής ψυχολογικής του κατάστασης είναι η τάση φυγής, ο αλκοολισμός, τα ναρκωτικά, η περιθωριοποίηση, ιδίως νέων ανθρώπων.
- Δεν ικανοποιείται η έμφυτη τάση του ατόμου για δημιουργία, σε μια περίοδο μάλιστα της ζωής, που χαρακτηρίζεται από δυναμισμό για παραγωγικότητα.

Μέτρα αντιμετώπισης της ανεργίας

- ❖ Ορθός επαγγελματικός προσανατολισμός για σωστή επιλογή επαγγέλματος από τους νέους. Από τις πρώτες βαθμίδες του εκπαιδευτικού συστήματος πρέπει να ενισχύεται η κοινωνική αξία του επαγγέλματος, να εξασφαλίζεται η εκπαίδευση των νέων προκειμένου να εξασκήσουν ένα επάγγελμα, να ανιχνεύονται οι κλίσεις και οι ικανότητές τους καθώς και να αναβαθμιστεί η τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση.
- ❖ Είναι απαραίτητη η συνεχής μετεκπαίδευση, ώστε οι νέοι να μπορούν να ανταποκρίνονται στις αυξανόμενες απαιτήσεις της εποχής, αλλά και να μετακινούνται, αν χρειαστεί, σε συναφή επαγγέλματα.

Σχεδιάγραμμα Έκθεσης Ανεργία

- ❖ Πληρέστερη και καλύτερη ενημέρωση από το κράτος και τις επιχειρήσεις, τόσο προς τη νεολαία όσο και προς τους εργαζομένους αντίστοιχα, προκειμένου να έχουν γνώση επί των στοιχείων της ειδικευσής τους.
- ❖ Απομάκρυνση από το μισονεϊσμό και παροχή κινήτρων στη νεολαία για δημιουργική εργασία.
- ❖ Κατάρτιση βραχυπρόθεσμων προγραμμάτων επαγγελματικής απασχόλησης (κατασκευή δημόσιων και δημοτικών έργων σε «νεκρές» περιόδους).
- ❖ Παροχή επιδοτήσεων των εργαζομένων, την περίοδο ανεργίας, για την εξασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης (καλύτερη περίθαλψη και κοινωνική πρόνοια).
- ❖ Μείωση του χρόνου συνταξιοδότησης.
- ❖ Απαγόρευση της πολυθεσίας και της εργασίας σε συνταξιούχους του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.
- ❖ Συνέχιση και διεύρυνση των προγραμμάτων ΟΑΕΔ για την επιδότηση νέων θέσεων εργασίας.
- ❖ Ταχύτατα προγράμματα προσανατολισμού του εργατικού δυναμικού σε νέες ειδικές απασχολήσεις, που θα διευκολύνουν σύγχρονες επενδύσεις, σύμφωνα με τις ανάγκες και τις απαιτήσεις της αγοράς.
- ❖ Παροχή κινήτρων για αποκέντρωση, ώστε να αποσυμφορηθούν τα αστικά κέντρα και να δημιουργηθούν προϋποθέσεις περιφερειακής ανάπτυξης.
- ❖ Σωστός οικονομικός σχεδιασμός για την τόνωση της επιχειρηματικότητας και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.
- ❖ Ριζική αντιμετώπιση της γραφειοκρατίας και του συγκεντρωτισμού της δημόσιας διοίκησης.
- ❖ Ουσιαστική συμμετοχή των εργαζομένων στα κέντρα λήψης αποφάσεων.
- ❖ Ένταξη του ιδιωτικού τομέα στο δημόσιο πρόγραμμα, με συγκεκριμένες προγραμματικές συμφωνίες και ισχυρά κίνητρα, ώστε να αναλάβει να εντάξει την επιχειρηματική του δραστηριότητα στους στόχους του προγράμματος αναδιοργάνωσης της ελληνικής οικονομίας.
- ❖ Κίνητρα για νέες επενδύσεις στη νέα τεχνολογία, με ανασυγκρότηση και τεχνολογική αναβάθμιση των παραδοσιακών κλάδων, στους οποίους στηρίχθηκε μέχρι τώρα η βιομηχανία.
- ❖ Επίσπευση των διαδικασιών για την έγκριση και υλοποίηση ιδιωτικών και δημοσίων επιχειρήσεων. Ιδιαίτερα, πρέπει να δοθεί έμφαση στην υψηλή τεχνολογία, τη μικροηλεκτρονική, την πληροφορική και την κατασκευή μηχανών.
- ❖ Αναδιάρθρωση της γεωργικής και κτηνοτροφικής παραγωγής, όπου η απασχόληση συνεχώς φθίνει, εξαιτίας της αστυφιλίας και της ερήμωσης της υπαίθρου.
- ❖ Κοινά διακρατικά προγράμματα και ενιαία οικονομική πολιτική των χωρών της ευρωπαϊκής ένωσης.
- ❖ Καλύτερη αξιοποίηση των κονδυλίων από την Ευρωπαϊκή ένωση.

